is financed by the Research Council of Lithuania, an investigation was conducted at Nida Old Settlement (UK 26019) (Neringa Municipality) in order to check the palaeorelief reconstruction created on the basis of 2013 georadar profiling and to collect a representative quantity of burnt plant remains for macrobotanical examination. During the evaluation 30 2–4 m deep boreholes were drilled and 3 test pits (3.8 m^2) and 1 trench (21 m^2, of which 6 m^2 were down to natural soil) were excavated (Fig. 1). In the trench, a 0.6–1.9 m thick archaeological layer was discovered (Fig. 3) and wet sieved using 1 mm mesh. A total of 803 flint flakes and artefacts (290 g), 2428 finds made of other stone (19 288 g), 6719 sherds of hand built pottery (22 726 g), and 452 pieces of raw amber, flakes, and artefacts (95 g) were found (Fig. 5). 13 features: 3 fire sites and 10 postholes were recorded (Fig. 2). The absolute majority of the finds and features should be ascribed to the Late Bay Coast culture settlement (2800–2600 cal bc) (Fig. 4). Around 100 (about 200 g) of pottery sherds with very fine organic temper were classified as Sub-Neolithic and date to the second half of the 4th millennium bc. They probably found their way into the Neolithic settlement's layer together with diluvium as well as through bioturbation. This is the first time a huge collection of zooarchaeological and macrobotanical material has been collected at Nida because wet sieving and flotation had previously not been employed with the layer. Thousands of burnt bone fragments were collected at the fire sites and beside them. The burnt plant remains were floated from 960 l of soil from the archaeological layer. The laboratory testing is ongoing.

Gytis Piličiauskas,
Lukas Gaižauskas,
Algirdas Kalinauskas,
Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius,
Giedrė Piličiauskienė

Šventosios 1 akmens amžiaus radimvietė

2016 m. vykdyti žvalgomojo pobūdžio archeologiniai tyrimai Šventosios senovės gyvenvietėje (UK 1813) (Palangos miestas), Šventosios 1 radimvietėje, sklype Mokyklos g. 81. Darbai vyko įgyvendinant projektą „Pirmųjų žemdirbių mityba Lietuvoje 3200–2400 m. pr. Kr. Maisto liekanų senovinėje keramikoje biocheminiai tyrimai“ (APP–6/2016), finansuojamą Lietuvos mokslo tarybos. Ieškota senųjų perkasų ir virvelinės keramikos laboratoriniams tyrimams.

Šventosios 1 radimvietė aptikta kasant melioracijos griovius 1966–1967 m. žiemą. 1967–1969 m. R. Rimantienė joje ištyrė 1860 m^2 plotą (Rimantienė R., *Akmens amžiaus žvejai prie Pajūrio lagūnos*, Vilnius, 2005, p. 220–267). Viršutinėje durpingoje sapropelio dalyje tik 10–20 cm storio ir tik maždaug 1 m pločio juostoje rasta virvelinės keramikos, daug medinių ir akmens radinių, stačių kuolų (A sluoksnis). Ši radinių ir medinių kuolų juosta buvo interpretuojama kaip gyvenvietės ar aukojimo vietos aptvaras. Po viršutiniu archeologinio sluoksnio horizontu buvo smėlingo sluoksniuoto sapropelio sluoksnis be radinių, o dar giliau prasidėjo antrasis archeologinio sluoksnio horizontas (B sluoksnis) jau su subneolitine keramika, taip pat gausiais mediniais radiniais.

R. Rimantienės perkasų iš pradžių ieškota gręžiniais. Kalamu rankiniu grąžtu su 3 cm skersmens gruntotraukiu iš viso padaryti 44

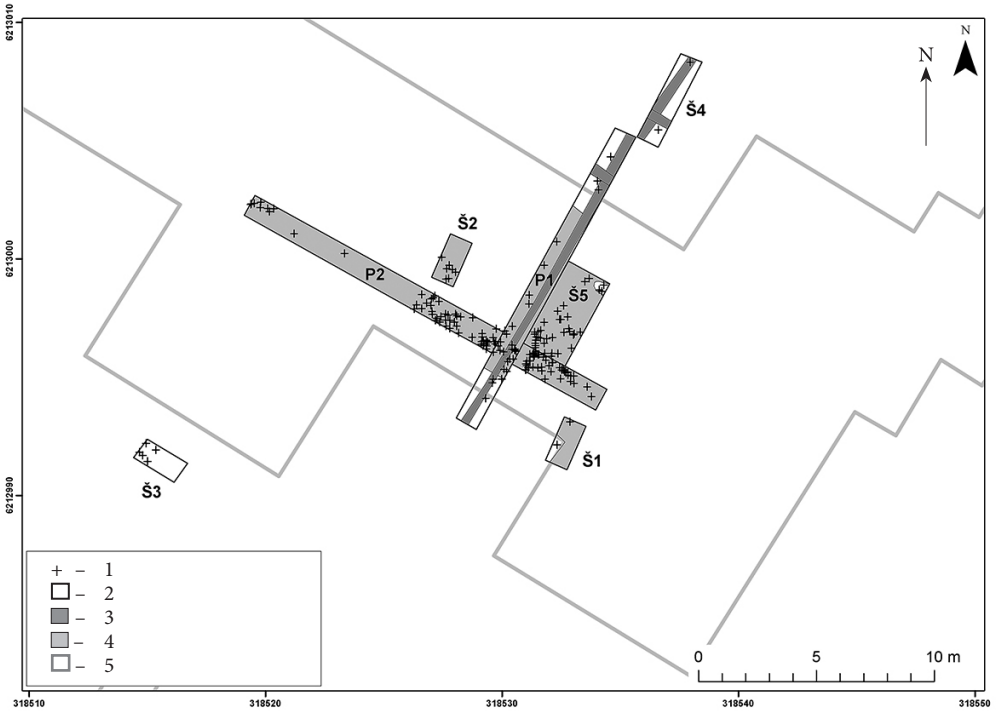

1 pav. Tyrimų planas: 1 – archeologiniai radiniai; 2 – 2016 m. iškasos; 3 – melioracijos grioviai; 4 – kiti perkasimai; 5 – 1967–1969 m. perkasų kontūrai. G. Piličiausko brėž.

Fig. 1. Plan of the excavation: 1 – archaeological finds; 2 – 2016 diggings; 3 – melioration ditches; 4 – other digging; 5 – contours of the 1967–1969 trenches.

gręžiniai iki 1 m gylio. Visgi gręžinio kerne atskirti perkastą ir natūralų sapropelį buvo itin sudėtinga, todėl greitai pereita prie kasimo.

Iš viso ištirti 5 šurfai (18 m^2) bei dvi 14x1 m ir 17x1 m dydžio perkasos (30 m^2) (1 pav.). Šurfai ir perkasos kasti tose vietose, kur pagal gręžinius atrodė, kad perkastas gruntas pereina į natūralius sluoksnius. Šurfe 1 natūralūs sluoksniai aptikti tik PV kampe, kitur fiksuoti perkasimai – greičiausiai R. Rimantienės perkasos. PV kampe fiksuotas 25 cm storio dirvožemis, 12 cm storio molingas sapropelis, 20 cm storio rudas sapropelis ir 15 cm storio alyviškai pilkas sapropelis. 75 cm gylyje buvo įžemis – smulkus ir vidutinio rupumo smėlis. Sapropelyje rastas neskaldytas granito akmuo ir smulki subneolitinės keramikos šukė. Šurfe 2 po 35 cm storio dirvožemiu buvo 45 cm storio perkasta dumblinga–durpinga žemė. Tikėtina, kad tai 1967–1969 m. perkasos, kurios netirtos iki jūrinių sluoksnių. Netirta liko daugiau kaip 1 m storio apatinė sapropelio dalis. Neperkastame sapropelyje rasta akmeninių pasvarų ir gulintis liepinis kuoliukas (2 pav.). Šurfe 3 perkasimų nebuvo, o 50–60 cm gylyje sapropelyje rasti 5 akmenys, greičiausiai tinklų pasvarai. Šurfe 4 fiksuota panaši jūrinė–ežerinė–pelkinė stratigrafija. Dirvožemyje ir melioracijos metu perkastame sluoksnyje rasta gintaro nuoskala ir neolitinės keramikos šukė. Šurfe 5 po 35–40 cm storio dirvožemiu beveik visur aptikta perkasta

durpinga–dumblinga žemė – greičiausiai buvusi archeologinė perkasa. Aptikti 27 archeologiniai radiniai: 3 gintaro žaliavos gabaliukai, titnago nuoskala ir žaliavos gabalas, 3 subneolitinės ir

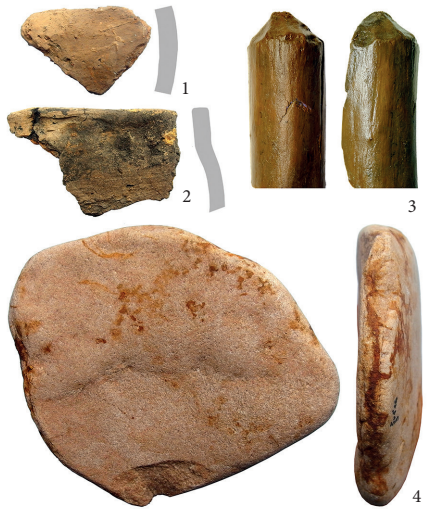

2 pav. Archeologiniai radiniai: 1 – rutulinių amforų keramika; 2 – vėlyvoji subneolito keramika; 3 – liepinis kuoliukas; 4 – akmeninis tinklo pasvaras. G. Piličiausko nuotr.

Fig. 2. Archaeological finds: 1 – globular amphora pottery; 2 – Late Subneolithic pottery; 3 – a lime wood peg; 4 – a stone net weight.

3 pav. Gintaro dirbiniai: 1 – keturkampės sagutės ruošinys; 2 – laivelinės segės fragmentas. G. Piličiausko nuotr.

Fig. 3. Amber artefacts: 1 – small square button blanks; 2 – a fragment of a boat-shaped brooch.

1 neolitinės keramikos fragmentas. Perkasa 1 buvo 14x1 m dydžio. Įžemis joje pasiektas 60 cm gylyje (H_{abs} 0,07 m) P gale ir 85 cm gylyje (H_{abs} –0,10 m) Š gale. Natūralūs sluoksniai geriausiai išliko Š gale: 34 cm dirvožemio, 10 cm molingo pilko, 10 cm durpingo tamsiai pilkai rudo, 30 cm rudo, 10 cm alyviškai pilko sapropelio ir jūrinis smėlis 85 cm gylyje. Litologiniai sluoksniai visame perkasos ilgyje turėjo būti panašūs, tačiau didžiojoje perkasos dalyje natūralūs sluoksniai buvo perkasti greičiausiai archeologinės perkasos. Aptikta 30 archeologinių radinių: skaldytų ir natūralių akmenų, gintaro žaliavos gabalų ir nuoskalų, keramikos su grūsto akmens, šamoto ir kriauklių priemaišomis (rutulinių amforų, virvelinės ir vėlyvosios subneolitinės), pušinė skala ir skiedra. Perkasa 2 buvo 17x1 m dydžio. Ji visa iki įžemio netirta, nes pakliuvo į senųjų perkasų zoną. R gale įžemis (sluoksniuota smėlio ir sapropelio storymė) aptiktas tik 70 cm gylyje, V – 1,7 m gylyje. Rastos 6 titnago nuoskalos ir žaliavos gabalai, 18 subneolito–neolito keramikos fragmentų, 4 gintaro radiniai, tarp kurių – gintarinės keturkampės sagutės ruošinys bei laivelinės segės fragmentas (3 pav.), pušinė skala ir kartis, daugybė akmenų.

2016 m. buvo lokalizuota 1967–1969 m. R. Rimantienės perkasų vieta, tačiau greta jos esantis archeologinis sluoksnis pasirodė esantis per mažai informatyvus vykdomo projekto uždaviniams spręsti, todėl tyrimai nebuvo plėtojami. Išlieka tikimybė, kad kitose Šventosios 1 radimvietės dalyse išliko sluoksnio fragmentų su didesniu radinių tankiu, taip pat virvelinės keramikos, tačiau norint juos aptikti, reikia planuoti sistemingus žvalgomuosius tyrimus šurfais ir perkasomis kur kas didesnėje teritorijoje.

The Šventoji 1 Stone Age Site

In 2016, in implementing the project *The diet of the first farmers in Lithuania, 3200–2400 cal bc: Biochemical investigation of food residues from ancient pottery* (APP–6/2016), which is financed by the Research Council of Lithuania, a survey investigation was conducted at the Sub-Neolithic–Neolithic Šventoji 1 site. In order to determine the boundaries of the previous trenches and foresee the most promising locations to excavate, 44 boreholes were drilled and 5 test pits (18 m^2) and 2 trenches (30 m^2) were excavated (Fig. 1). 8 flint, 12 amber, and 5 wooden artefacts, 31 sherds of hand built pottery, and 126 worked and natural stones that had been used as new weights were discovered in the lacustrine sediments (sapropel) as well as in the topsoil and the backfill of the old trenches (Figs. 2–3). Based on the typology of the pottery and the stratigraphy, the finds date to the Late Sub-Neolithic–first half of the Neolithic (3200–2400 cal bc). During the investigation, the location of R. Rimantienė's 1967–1969 trenches was identified but the archaeological layer beside them appeared to contain too little information to be able to meet the project's objectives and therefore the investigation was not expanded. A possibility remains that layer fragments with greater find densities have survived at other parts of the Šventoji 1 site but in order to find them, it will be necessary to plan a systematic field evaluation with test pits and trenches in a significantly greater area.

Gytis Piličiauskas,
Lukas Gaižauskas, Algirdas Kalinauskas, Kęstutis Peseckas, Juras Rutavičius,
Giedrė Piličiauskienė

Šventosios 40 senovės gyvenvietė

Šventosios 40 gyvenvietė yra Baltijos ledyninio ežero žvyringoje terasoje, H_{abs} 5,50–7,50 m, aukštame kairiajame Šventosios upės krante (Palangos miestas). Tai sausa smėlinio tipo gyvenvietė su nestratifikuotu archeologiniu sluoksniu ir įvairių periodų archeologiniais radiniais. 1967 m. čia tirta 14x2 m dydžio bandomoji perkasa, kurioje rasta virvelinės keramikos, gludintų akmeninių kirvių fragmentų, daug skaldyto titnago, šiek tiek gintaro. Ariamoje dirvoje aptiktas labai retas gyvenvietėms radinys – bronzinis pjautuvas (Rimantienė R., *Akmens amžiaus žvejai prie Pajūrio lagūnos*, Vilnius, 2005, p. 479–482). 2013 m. Šventosios 40 gyvenvietėje ištirta 16 šurfų, aptikta mezolito–neolito titnago radinių, neolitinės keramikos, akmeninis kirvis, XVIII a. radinių (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 34–40).

2016 m. Šventosios 40 gyvenvietėje vykdyti tyrimai, įgyvendinant projektą „Pirmieji indoeuropiečiai Lietuvoje. Virvelinės keramikos kultūra 2900–2400 m. pr. Kr." (LIP–011/2016; vadovas G. Piličiauskas, 2016–2018 m.). Kintamos srovės gradiometru *GRAD–601* atlikta magnetometrinė žvalgyba 0,78 ha plote, išgręžti 25 metro gylio gręžiniai, ištirtas 1 šurfas (1 m^2) ir 4 perkasos (31 m^2). Magnetometriniais tyrimais siekta lokalizuoti nežinomas priešistorines įgilintas struktūras, tačiau tyrimai nesuteikė vertingų duomenų šiuo klausimu. Gręžiniais mėginta nustatyti jau žinomų įgilintų archeologinių struktūrų kontūrus. Šurfas tirtas ieškant